

Haberler > Yazarlar > Sedat ERGİN > Dördüncü yıldönümünde 15 Temmuz'a bakmak

Sedat Ergin

Dördüncü yıldönümünde 15 Temmuz'a bakmak

15 Temmuz 2020

15 Temmuz 2016 günü Ankara Güvercinlik'teki Kara Havacılık Komutanlığı'nda görevli helikopter pilotu binbaşı O.K., yaptığı vicdani hesaplama sonucu darbeye katılmaktan vazgeçip, son anda MİT'e giderek planı açığa vurmasaydı ve alınan bazı önlemleri fark eden Fetullahçı kriminal örgüt darbeyi erken başlatmasaydı, Türkiye'de tarihin akışı nasıl bir çizgide seyrederdi?

Soruyu şöyle de açabiliriz: Darbenin icrası planlandığı şekilde 16 Temmuz sabaha karşı 03.00'te, yani Türkiye'de insanların büyük çoğunluğu uyku halindeyken başlasaydı ne olurdu? Sabah nasıl bir Türkiye'ye uyanırdık?

*

Tarihin akışını geri sarıp, bir varsayımla yeni bir kurgu üzerinden seyredebilmek mümkün olmuyor. Böyle olması yine de bizi makul ölçüler içinde bir dizi tahminde bulunmaktan alıkoymuyor.

Kalkışmanın icrasına kimse fark etmeden sabaha doğru geçilmiş olsaydı, tahmin edebiliriz ki, darbeciler ilk hamle üstünlüğünü ele geçirebilecekler ve bunun sağladığı bir dizi avantaja sahip olacaktı. Kitlese direnişin örgütlenebilmesinde en azından başlangıç aşamasında sıkıntı çekilebilecekti.

Ancak darbeye direnecek siyasi kadroların, TSK'nın darbeye karşı duran geniş kesiminin, emniyet örgütünün ve halkın gecikmeli bir şekilde de olsa seferber olmalarıyla birlikte 15 Temmuz'da tanıklık edilen duruma kıyasla, daha da sert bir çatışma dönemi yaşanır ve ardından eninde sonunda 'demokrasi güçleri' bu mücadeleden yine muzaffer çıkardı. Gelgelelim 15 Temmuz'a kıyasla çok daha kaotik bir ortamın belirmesi kaçınılmaz hale gelir, ülkenin ödeyeceği bedel her bakımdan daha yüksek olurdu. Türkiye, son tahlilde **Fetullah Gülen**'e teslim edilmezdi.

*

Aslında bu gibi varsayımlar üzerinden 15 Temmuz'u hatırlamanın bir yararı, o gece Türkiye'nin ne kadar büyük bir felaketin, daha doğrusu uçurumun eşiğinden dönmüş olduğu gerçeği üzerinde derinlemesine bir şekilde düşünmemize fırsat oluşturmasıdır.

Tabii, bu gerçeğin üzerinde düşünürken, böylesine sinsi bir örgütün nasıl olup da on yıllara yayılan sistematik ve sebatlı bir çabayla ülkenin ve devletin kurumlarının en ince kılcal damarlarına kadar sızıp nüfuz edebildiği sorusunun yanıtlarıyla yüzleşmekten de kaçınmamalıyız.

*

15 Temmuz darbe girişimi ne kadar şer bir hareket olursa olsun, yol açtığı hayırlı bir sonuç bir darbe girişimine karşı Türkiye tarihinde eşine ender rastlanan bir toplumsal mutabakatın ortaya çıkabilmiş olmasıdır.

İktidar, muhalefet partileri ve oldukça geniş bir yelpaze üzerinde toplumun çok farklı kesimleri, darbe karşısında ortak bir duruşta, aynı safta buluşabilmiştir. Geçmişte darbe geleneğinin onarılmaz tahribatına maruz kalmış bir ülkede ilk kez demokrasinin bir darbe teşebbüsünden korunmasında hayati bir sınav verilmiş, son derece kritik bir eşik atlanmıştır.

Ancak kabul edelim ki, 15 Temmuz'un hemen ertesinde şekillenen ülke genelindeki dayanışmanın bugün aynı kuvvet derecesinde olduğunu söylemek güçtür.

*

Bunun birçok nedeni var. En başta herhalde ülkeye hâkim olan büyük kutuplaşmanın pek çok önemli konuyu olduğu gibi bir şekilde 15 Temmuz'la ilgili tartışmaları da etki alanı içine alması geliyor. Bu çerçevede iktidar siyasi anlatısını 15 Temmuz üzerinden yeniden tanımladığında, zaten derin fay hatlarıyla parçalanmış bir siyaset zemininde muhalefet de kendisini farklı bir noktada buluyor.

Buradaki sıkıntılı bir durum, FETÖ ile mücadele amacıyla muhalefetin de desteğiyle olağanüstü hal için TBMM'den alınan gerekli yetkilerin daha sonra uygulamada FETÖ ile ilgisi bulunmayan muhalif kesimlere karşı da kullanılmış olmasıdır. Darbeyle birlikte FETÖ ile mücadele ihtiyacı üzerinden gerekçelendirilen bir yetkinin daha sonra, örneğin üniversitelerdeki birçok solcu öğretim üyesinin

tastiyesi için de kullanılması, bu mücadele perspektifinin kamuoyunun azımsanmayacak bir kesiminin algısında tartışmalı hale gelmesine yol açabilmiştir.

Keza, TBMM’de darbeyi araştırmak amacıyla kurulan komisyonun 15 Temmuz’la ilgili çalışmasının süratli bir şekilde sonuçlandırılması, insanların akıllarındaki bir dizi soruya açıklık getirilebilmesine zaman tanımamıştır.

Ayrıca, ülkemizde komplo teorilerine duyulan yatkınlığın da etkisiyle özellikle ana muhalefet partisi çevrelerinde 15 Temmuz’u bir kurgu şeklinde gösteren senaryolara itibar edilmesi de bir ortak paydadan uzaklaşılmasında rol oynamıştır.

*

Bu konuda siyaset alanındaki tartışmalar hangi yönde seyrederse seyretsin, 15 Temmuz’un gerçeği, o gece yaşanan hadisenin katıksız bir şekilde FETÖ tarafından gerçekleştirilmiş sahici bir darbe girişimi olduğudur.

15 Temmuz’un ana teması, kalkışmanın sabahında darbenin karargâhı olan Akıncı Üssü’nün yakınında yakalanan örgütün önde gelen sivil imamlarından **Adil Öksüz**’ü Pensilvanya’da **Fetullah Gülen**’in önünde dizlerinin üzerinde otururken gösteren fotoğrafın içinde yatıyor.

*

Türkiye’de pek çok insan 16 Temmuz sabahı gün doğarken gece ne olduğunu anlamaya, çözmeye çalışıyordu. Geçen dört yıl zarfında bu girişimin pek çok yönünün ortaya çıkartılmasında ciddi bir mesafe kat edildiğini kabul etmeliyiz. Darbe girişimiyle ilgili ülke genelinde toplam 289 dava açılmış olması, sorumluların önemli bir bölümünün adalet önünde hesap vermekte oluşu bu mesafeye işaret ediyor. Yargılamaların istinaf ve temyiz süreçleri tamamlandığında gerçek daha net bir şekilde belirecektir.

Kuşkusuz, 15 Temmuz bundan sonraki yıllarda da kamuoyunu, siyasetçileri, tarihçileri, gazetecileri meşgul etmeye devam edecektir. Türkiye’de vatandaş olmanın kaçınılmaz bir yükü, geçmişte kalmış darbelerin süregelen tartışmaları ve sorgulamaları ile birlikte yaşamayı öğrenmektir. Bakın, 2020 yılında bile hâlâ 27 Mayıs’ın, 12 Eylül’ün tartışmasıyla meşgulüz.

Ülkenizin tarihinin önemli bir bölümü darbelerin tarihi olunca ne yapabilirsiniz ki?

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

Facebook

Twitter

RSS

Kişisel Verilerin Korunması

Hürriyet Kurumsal

Bize Ulaşın

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş